VAGGERYDS KOMMUN

Dnr TN 2026/026/2026/026

Förvaltning

Slutredovisning av Bro Kapellgatan, Vaggeryd

Projekt: Bro Kapellgatan, Vaggeryd
Ekonomiska ID 9231

Beskrivning: Anläggandet av en ny bro med tillhörande fiskvandringsväg och damm.

Innehållsförteckning

1 Inledning 3
1.1 Sammanfattning 3
1.2 Bakgrund 3
1.3 Tillstånd 6
1.4 Organisation 6
2 Slutredovisning 7
2.1 Historisk budget och tidigare kostnader 7
2.2 Genomförande av Entreprenad 8
2.2 Projektets samlade ekonomiska utfall och slutsatser 10

1 Inledning

1.1 Sammanfattning

Projektet Bro Kapellgatan har omfattat rivning och nybyggnation av bron över Lagan vid Kvarnen i Vaggeryd samt åtgärder på dammanläggningen och anläggandet av en fiskvandringsväg.

Projektet har en lång bakgrund som sträcker sig tillbaka till 2009, då skador konstaterades på bron. Planerade förstärkningsåtgärder försvårades av oklara ägandeförhållanden och frågor kopplade till gällande detaljplan. Kommunen ansökte därför 2011 om en lantmäteriförrättning som avslutades 2013. Genom förrättningen överfördes mark och vattenområde till kommunens fastighet samtidigt som ansvaret för bron och rättigheter kopplade till dammanläggningen reglerades.

Under 2013 konstaterades ytterligare skador på bron vilket medförde att bron behövde ersättas i sin helhet. De planerade åtgärderna krävde även tillstånd för vattenverksamhet, vilket ledde till en omfattande tillståndsprocess.

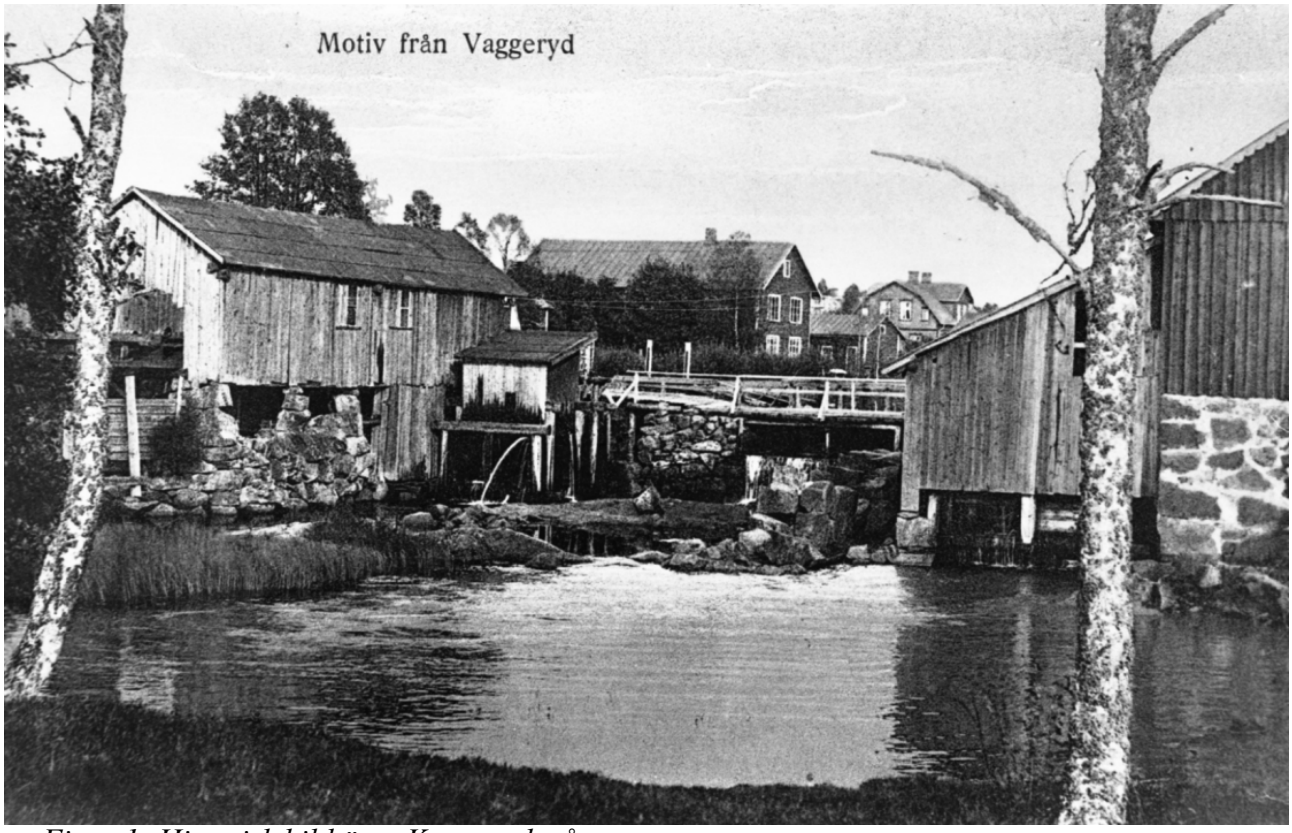
Efter flera års utredningar och projektering genomfördes entreprenaden under 2025 och godkändes i december samma år. Under byggnationen uppstod oförutsedda förhållanden som medförde tillkommande arbeten och ökade kostnader. Trots detta har projektets huvudsakliga mål uppnåtts genom en ny bro med full bärighet och förbättrade vandringsmöjligheter för fisk och andra vattenlevande organismer.

Projektets samlade ekonomiska utfall visar ett överskott på 1 547 tkr jämfört med avsatt budget. Vissa kompletterande arbeten återstår, bland annat trädplantering och uppsättning av informationsskyltar. Kostnaden uppskattas till cirka 100 tkr.

1.2 Bakgrund

Bro Kapellgatan i Vaggeryd leder Kapellgatan över Lagan och utgör en viktig förbindelse i tätorten framför allt för gång- och cykeltrafiken. Bron består av två brodelar, en brodel över Lagan (norra brodelen) och en brodel över intagskanalen (södra brodelen) till det intilliggande kraftverket.

Området kring Kvarnen har en lång historia av verksamheter kopplade till Lagan. På platsen har det funnits en kvarn sedan 1600-talet och år 1904 anlades ett vattenkraftverk för elproduktion. I området har även sågverksamhet bedrivits. Den intilliggande fastigheten Södra Park 1:11 uppfördes 1875 som mjölnarbostad. Bron, dammanläggningen, Kvarnbyggnaden och den tidigare mjölnarbostaden utgör tillsammans en del av områdets kulturhistoriska miljö.

Figur 1: Historisk bild över Kvarn och såg

Omkring 2009 konstaterades brister i norra brodelen. Inledningsvis planerades förstärkningsåtgärder genom injektering, en metod där sprickor och hålrum fylls med betong för att förbättra konstruktionens täthet och bärighet.

I samband med planeringen uppmärksammades att ägandeförhållandena inte överensstämde med förutsättningarna i gällande detaljplanen, då kommunen inte var ägare till bron. Detta tillsammans med medelsbrist medförde att de planerade förstärkningsåtgärderna inte kunde genomföras. I stället sattes tillfälliga stöd upp för att avlasta och stabilisera den norra brodelen i väntan på en permanent lösning.

För att klarlägga ägandeförhållandena och möjliggöra genomförande av detaljplanen ansökte kommunen under 2011 om lantmäteriförrättning. Inför förrättningen genomfördes omfattande efterforskning, bland annat vid Riksarkivet i Vadstena för att utreda tidigare ägandeförhållanden och rättigheter kopplade till bron och dammanläggningen. Förrättningen omfattade fastighetsbestämning, fastighetsreglering och reglering av rättigheter genom servitut. Genom förrättningen reglerades bland annat markförhållandena vid bron och

dammanläggningen samt rättigheter för drift, underhåll och förnyelse. Förrättning avslutades i december 2013.

Under 2013 underspolades bron och ytterligare skador upptäcktes även på den södra brodelen över intagskanalen. Detta medförde förändrade förutsättningarna för de tidigare planerade förstärkningsåtgärderna. Skadorna bedömdes då vara så omfattande att bron behövde ersättas i sin helhet. Bron stängdes då av för motorfordonstrafik men hölls öppen för gång- och cykeltrafik. Bron utgjorde även tillfart till fastigheten Södra Park 1:11 och verksamheten i kraftverksbyggnaden, som enligt tidigare servitut hade rätt till utfart över bron. För att möjliggöra fortsatt nyttjande enligt avtal beslutades att bron skulle ersättas med ny bro med full bärighet.

Figur 2: Tillfällig förstärkningsåtgärder efter underspolningen 2013

I samband med undersökningssamråd med Länsstyrelsen i Jönköpings län konstaterades det att planerade åtgärder kunde medföra betydande miljöpåverkan och krävde tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Projektet kom därmed att omfatta mer än enbart

utbyte av bron. Frågor om dammanläggningen, kraftverkets fortsatta drift och behovet av miljöåtgärder i Lagan behövde hanteras. Det innebar bland annat förutsättningen för att anlägga en fiskvandringsväg behövde utredas.

1.3 Tillstånd

Till följd av Länsstyrelsen i Jönköpings län bedömning inleddes en tillståndsprocess för vattenverksamheten. Kommunen och kraftverksägaren valde att gemensamt ansöka om tillstånd för de planerade åtgärderna. En första ansökan om tillstånd skickades in till Mark- och miljödomstolen den 18 oktober 2016 men återtogs 28 november 2016 för att kompletteras med ytterligare utredningar. Ett nytt samråd genomfördes och en uppdaterad ansökan lämnades in den 25 september 2018.

Mark- och miljödomstolen meddelade dom den 28 december 2020 i mål M 73-19, med krav att arbetena skulle vara avslutade tre år från att dom vunnit laga kraft. Bland domens villkor ingick även att en fiskvandringsväg skulle anläggas på Lagans södra sida samt att en fiskflyktväg skulle placeras längst med kraftverksbyggnadens fasad. Syftet med åtgärderna var att förbättra möjligheterna för fisk att passera dammanläggningen och minska risken för att fisk skadas i kraftverket.

Utöver dessa villkor överlät Mark- och miljödomstolen, med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen) att föreskriva ytterligare villkor avseende utformningen av fiskvandringsvägen och fiskflyktvägen, skydd mot grumling och föroreningar samt kontroll av vattenflöden.

Under hösten 2022 och våren 2023 drabbades både kommunen och WSP av omfattande bemanningsproblem som försenade projekteringen. Kommunens projektledare avslutade sin anställning i slutet av 2022 och flera nyckelpersoner på WSP, inklusive brokonstruktörer och uppdragsledare, lämnade sina tjänster. WSP behövde bygga upp en ny projektorganisation, vilket tillsammans med svårigheter att hitta rätt teknisk kompetens ledde till att projekteringens slutförande försköts till våren 2024.

För att påskynda projektets genomförande valde kommunen att påbörja byggnation av fiskvandringsvägen i egen regi. Trots detta bedömdes det inte vara möjligt att färdigställa samtliga arbeten innan föreskriven genomförandetid löpte ut. Kommunen ansökte därför om förlängd genomförande tid, vilket beviljades av Mark- och miljödomstolen i september 2024. Därmed kunde de återstående arbetena genomföras under 2025.

1.4 Organisation

WSP har varit involverade i projektet sedan ett tidigt skede och bistått kommunen med förberedande utredningsarbete inför tillståndsprocessen. Kostnaderna för WSP:s arbete finns

redovisade i projektet från maj 2015. Under 2017 anlitades WSP genom kommunens ramavtal för det fortsatta arbetet med tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen. Uppdraget omfattade bland annat analys av alternativa lösningar, frågor om eventuell överlåtelse av vattendom, genomförande av samråd samt komplettering av ansökningshandlingar såsom teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.

Efter Mark- och miljödomstolens dom meddelades den 28 december 2020 tecknades ett nytt avtal med WSP inom ramen för kommunens ramavtal. Det nya uppdraget omfattade projektering och framtagandet av bygghandlingar för rivningen och anläggningen av bron, fiskvandringsvägen, fiskflyktvägen samt stöd i frågor kopplade till tillståndsvillkor och samråd med Länsstyrelsen.

Upphandling av utförandeentreprenad genomfördes i början på 2025 och entreprenaden tilldelades Allt i Mark och Anläggning AB (AMA AB). Entreprenaden omfattade rivning av den befintliga bron samt anläggandet av två nya broar. I projektet ingick även anläggandet av en del av fiskvandringsvägen och fiskflyktrännan samt tillhörande arbeten vid dammanläggningen. Entreprenaden färdigställdes under december 2025. Slutbesiktning genomfördes och godkändes den 19 december 2025.

2 Slutredovisning

2.1 Historisk budget och tidigare kostnader

Projektet Bro Kapellgatan har pågått i över 10 år och har under denna period haft olika budgetförutsättningar.

Under perioden maj 2015 till december 2024 bedrevs huvudsakligen förberedande arbete inför byggnation. Arbetet omfattade tekniska utredningar, undersökningssamråd med Länsstyrelsen samt framtagande och komplettering av tillståndsansökningar till Mark- och Miljödomstolen. Efter att tillstånd meddelats fortsatte arbetet med projektering och framtagandet av handlingar inför projektets genomförande.

Den historiska budgeten uppgår till 12 117 tkr, varav 9 196 tkr har förbrukats. Det innebär en kvarstående budgetavvikelse på + 2 921 tkr.

<u>Historisk ekonomi i projekt ID 9231 (Maj 2015 – December 2024).</u>

Projektets budget	12 117 tkr
Projektets totala kostnader	- 9 196 tkr
Ekonomiskt resultat:	2 921 tkr

<u>Kostnadsfördelning</u>

Konsultkostnad	- 6 959 tkr
Övrigt (Domstolskostnader mm)	- 150 tkr
Arbete med fiskvandringsväg mm	- 1 278 tkr

2.2 Genomförande av Entreprenad

För perioden 202501–202612 har projektet haft en budget på 12 483 tkr. Den ursprungliga kontraktssumman uppgick till 8 848 tkr.

Figur 3: Bild tagen efter rivning av bro

Under entreprenadens genomförande upptäcktes flera förutsättningar som avvek från tidigare undersökningar och projekteringsunderlag. Bland annat påträffades gamla sprängbottnar och avvikande bergförhållanden vilket medförde ytterligare bergschakt, säkerhetsåtgärder och betongarbeten. Därutöver tillkom arbeten med flytt av ledningar, flytt av belysning på Kapellgatan, anpassning och förstärkning av befintlig byggnad mot ny bro samt hantering av

förorenade schaktmassor. Under byggnation tillkom även rensning av dammen. Även behovet av konsultstöd ökade.

Figur 3: Under byggnation

Sammantaget blev omfattningen av oförutsedda och tillkommande arbeten större än beräknat, vilket medförde att en budgetutökning på 1 Mkr begärdes och beviljades under 2025.

Utöver entreprenaden har kommunen haft kostnaden för kompletterande arbeten och åtgärder som varit nödvändiga för projektets genomförande. Dessa omfattar bland annat anläggandet av en del av fiskvandringsvägen, fastighetsupplåtelse på Bråviken 1 för omledning av Lagan samt ersättning för markintrång i samband med fiskvandringsvägen. Även asfaltering av den anslutande gång- och cykelvägen har tillkommit då vägens skick försämrades ytterligare av den tunga byggtrafiken under entreprenaden.

Vissa kompletterande arbeten återstår innan projektet är helt avslutat. Det handlar bland annat om plantering av träd och uppsättning av informationsskylt vid fiskvandringsvägen. Kostnaden för dessa arbeten uppskattas till cirka 100 tkr.

Eftersom kommunen och kraftverksägaren gemensamt ansökte om tillstånd för vattenverksamheten har även kostnaderna för vissa åtgärder fördelats mellan parterna.

Ekonomi i projekt ID 9231 (Januari 2025 – December 2026).	
Projektets budget	12 483 tkr
Projektets totala kostnader	- 13 931 tkr
Återstående arbeten	- 100 tkr
Intäkter	74 tkr
Ekonomiskt resultat:	- 1 474 tkr

Kostnadsfördelning	
Konsultkostnad	- 824 tkr
Kontraktssumma	- 8 848 tkr
Mängdreglering och ÄTA-arbeten	- 2 154 tkr
Övrigt (fiskvandringsväg, mm)	- 1 792 tkr

2.2 Projektets samlade ekonomiska utfall och slutsatser

Projektet Bro Kapellgatan har genomförts med gott resultat och uppsatta målen har uppnåtts. Den befintliga bron har ersatts med en ny konstruktion med full bärighet, vilket säkerställer en trygg och långsiktigt hållbar förbindelse i Vaggeryds tätort för både gång- och cykeltrafik samt berörda fastigheter och verksamheter

En viktig del av projektet har varit att förbättra vattenmiljön i Lagan och skapa förutsättningar för fisk och andra vattenlevande organismer att passera förbi dammanläggningen. Genom anläggandet av fiskvandringsvägen och fiskflyktvägen har dessa förutsättningar förbättrats. Redan efter färdigställandet har ett stort antal fisk observerats i fiskvandringsvägen, vilket är ett mycket positivt tecken på att åtgärden fungerar och bidrar till projektets miljömål.

Projektet har genomförts i nära dialog med Länsstyrelsen i Jönköpings län. Samarbetet har fungerat väl och de krav och villkor som ställts på vattenverksamheten har beaktats och följts under genomförandet. Trots projektets komplexitet och de utmaning som uppstått under byggnation har arbetena kunnat slutföras med ett gott resultat.

Under entreprenaden har oförutsedda förhållanden medfört tillkommande arbeten och ökade kostnader. Trots detta visar projektets samlade ekonomiska utfall ett positivts resultat mot avsatt budget om 1 447 tkr, motsvarande + 5,9 %. Det positiva resultatet beror på att den kvarstående historiska budgetavvikelsen på 2 921 tkr överstiger underskottet på 1 474 tkr från entreprenaden.

Projektets samlade ekonomiska utfall ID 9231 (2006 – December 2026).

Total budget	24 600 tkr
Total utfall	- 23 053 tkr
Återstående arbeten	- 100 tkr
Resultat:	1 447 tkr